

MTA 80. YIL KUTLAMALARI KAPSAMINDA YAPILAN ETKİNLİKLER

Hafize AKILLI*

Atatürk'ün talimatlarıyla 14 Haziran 1935 yılında TBMM'de kabul edilen, 22 Haziran 1935 yılında Resmi Gazete'de yayınlanan 2804 sayılı kanunla Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kurulmuştur. Enstitünün, kuruluş kanununa göre; yurdumuzun maden ve taş ocaklarını aramak, bulmak ve işletmeye uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla gerekli etütleri yapmak, analizleri gerçekleştirmek, mühendis, yardımcı personel ve kalifiye işçi yetiştirmekle görevlendirilmiştir.

Ülkemizi geliştirmekte olan ülkeler seviyesine ulaştırmak amacıyla yer bilimleri konusunda çalışmalarını sürdüren MTA Genel Müdürlüğü 2016 yılında 80. Kuruluş yıldönümünü kutlamıştır.

80. yıl etkinlikleri, 22 Haziran 2015 tarihinde gerçekleştirilen açılış töreni ile başlamıştır.

2015 yılı içerisinde 80. Yıl etkinlikleri kapsamında Futbol Turnuvası, çeşitli tarihlerde konferanslar, çalıştaylar, 80. Yıl Konseri, Tiyatro etkinlikleri düzenlenmiştir.

MTA 80. Yıl etkinlikleri kapsamında bir adet çalıştay ve 6 adet konferans dizisi gerçekleştirilmiştir. 12 Ekim 2015 tarihinde Alabama Üniversitesinden Prof. Dr. İbrahim Çemen, Prof. Dr. Cenk Yaltırak ve Prof. Dr. Ali E. Aksu tarafından "Türkiye Neotektonik Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. İbrahim Çemen, Batı Anadolu'nun Neotektonik yapısal mimarisinin büyük boyutta gerilme tektoniği ile nitelendiğini, Ege'de görülen Senozoyik gerilme tektoniğinin Eosen de (45 My) dalma batmadaki levha diliminin geriye yönelik hareket süreçleri ile beraberinde başladığını belirtmiştir (Şekil 1).

Şekil 1- Neotektonik Çalıştayı'nda Prof. Dr. İbrahim Çemen.

*Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Enerji Hammadde Etüt ve Arama Dairesi, Ankara.

İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Cenk Yaltırak ise “Trakya Eskişehir Fay Zonu ve Burdur Fethiye Makaslama Zonu, Doğu Akdeniz ve Ege Tektoniğinin Evrimi” konusunda verdiği konferansta kısaca; Batı Anadolu ve Ege Denizi'nin tektonik evriminin Kuzey Anadolu Fayı'nın Doğu Anadolu Fayı arasındaki bloğun batıya kaçışı ile oluşan K-G gerilme rejimi ve Afrika Levhası'nın altına dalarken Ege'de yarattığı yayardı gerilme ile açıklandığını belirtmiştir. Bu açıklamanın bazı boşlukları dolduramadığını belirtmiştir. Bu durumda Trakya-Eskişehir Fay Zonu ve Burdur-Fethiye Makaslama zonunun iyi irdelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Şekil 2).

Kanada Memorial Üniversitesinden Prof. Dr. Ali E. AKSU ise Doğu Akdeniz'in Miyosen'den günümüze kadar geçirdiği tektonik ve sedimenter evrim hakkında bilgi vermiştir. Doğu Akdeniz'de kırılğan üst kabuk ile sünek alt kabuk-üst manto arasındaki ilişkilerin henüz belirlenmemiş olması, genç orojenik kuşak içinde parçalanmış litosfer bloklarının birbirleri ile geometrik ilişkilerinin tam olarak anlaşılmasına neden olduğunu belirtmiştir. Bunun için sismik verilere, modelleme çalışmalarının yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir (Şekil 3).

21 Ekim 2015 tarihinde Prof. Dr. Nizamettin Kazancı tarafından gerçekleştirilen “UNESCO Bakışı ile Jeolojik Miras” adlı konferansta UNESCO'nun 2030 yılına kadar stratejileri ve hedefleri hakkında bilgi verilmiştir. UNESCO tarafından kabul edilecek jeoparkların kurulması büyük emek ve yatırım gerektirmekte olup, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve bilimsel araştırma kurumlarının işbirliğine ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir. Jeolojik miras, jeopark ve jeolojik koruma kavramlarının ülkemizde yer bilimciler tarafından sahiplenmesi ve kısa sürede ülke envanterinin çıkarılması gerektiği belirtilmiştir (Şekil 4).

12 Kasım 2015 tarihinde Ankara Üniversitesi Öğretim üyelerinden Prof. Dr. Gürol Seyitoğlu tarafından “Batı Anadolu'da Geç Senozoyik Genişleme Tektoniği ve İlişkili Havza Oluşumu “ başlıklı sunumu gerçek-

leştirilmiştir. Sunumda Menderes Çekirdek Kompleksinin nasıl yüzeylediği konusunda bölgesel modeller tartışılarak, Oligosen-Tavas havzasının konumunu, Likya naplarının Gökova Körfezi kuzey ve güneyinde farklı yönlere hareketini, tüm Menderes masifinde baskın olarak görülen üst KKD yönlü makaslama'yı açıklayabilen Ankara Üniversitesi tektonik Araştırma Grubu çalışanlarınca geliştirilen modelin üç boyutlu evrimi sunulmuştur (Şekil 5).

18 Kasım 2015 tarihinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. İlkyay Kuşçu tarafından “Magmatik-Hidrotermal Cevherleşmeler (Porfiri, Skarn ve Epitermal) Yankayaç Alterasyonları ve Cevherleşme Modelleri” başlıklı bir sunum gerçekleştirilmiştir (Şekil 6).

17 Aralık 2015 tarihinde Ortadoğu teknik Üniversitesi Öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nilgün Güleç tarafından “Türkiye'deki Jeotermal Sistemlerde İzotop ve Gaz Jeokimyası” başlıklı bir konferans verilmiştir. Jeotermal sistemlerde izotop ve gaz jeokimyasının ne amaçla kullanıldığı konusunda bilgi verilerek, Kuzey Anadolu Fayı, Batı Anadolu graben havzası ve Doğu Anadolu Bölgesinde yüzeyleyen sıcak su kaynakları üzerinde yapılan çalışmaların sonuçları hakkında bilgi verilmiştir (Şekil 7).

Konferanslar dizisinin 23 Aralık 2015 tarihinde yapılan oturumunda İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Nurullah Haniççi, “Türkiye'de Misisipi Vadisi Tipi (MVT) Pb-Zn Yatakları” başlıklı sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda Misisipi Vadisi Tipi (MVT) Pb-Zn yatakları sedimenter kayalar içerisinde oluşan yatak tiplerinin önemli bir alt sınıfını oluşturduğu, Türkiye'deki MVT Pb-Zn yatakları Toros dağlarındaki pasif kıta karbonatları içinde geliştiği anlatılmıştır (Şekil 8).

Konferanslar dizisinin son oturumu 24 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mehmet Ekmekçi “Türkiye'de Su Kaynakları Yönetimi ve Su Güvenliği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı sunumunda; su kaynakları açısından güvenli bir geleceğin enerji, gıda ve su güvenliği ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Şekil 2– Prof. Dr. Cenk Yaltrak’ın sunumu.

Şekil 3- Kanada Memorial Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ali E. Aksu.

Şekil 4- UNECSO Bakışı ile Jeolojik Miras konulu konferansta Prof. Dr. Nizamettin Kazancı.

Şekil 5– Prof. Dr. Gürol Seyitoğlu'nun konferansı.

Şekil 6– Magmatik-Hidrotermal Cevherleşmeler konulu konferansın sunumunu yapan Prof. Dr. İlkey Kuşçu.

Şekil 7- Prof. Dr. Nilgün Güleç tarafından verilen izotop jeokimyası konulu konferans.

Su kaynakları açısından toplumun güvende olabilmesi için “Türkiye’de su kaynakları potansiyeli nedir?, Su potansiyelimiz nerede bulunmaktadır?, Ne kadar kullanılabilir? Su varlığımızın kalitesi yakın, orta ve uzak gelecekte ne olacaktır?” gibi soruların yanıtlanması gerektiği vurgulanmıştır (Şekil 9).

Yer bilimlerinin çeşitli dallarında bilimsel ve teknik araştırmalara ait sonuçları, veri ve değerlendirmeleri içeren makalelerin yer aldığı Maden Tetkik ve Arama Dergisi, yılda iki kez Türkçe ve İngilizce olarak basılmakta, ayrıca her sayıya ait makaleler dergiye ait web sitesinde hizmete sunulmaktadır. Maden Tetkik ve Arama Dergisi’nin 151. sayısı MTA’nın 80. Kuruluş Yılına ithaf edilmiştir. Dergi editörlüğünce ülkemizin yer bilimlerine önemli katkılarda bulunmuş araştırmacılar 151. sayının oluşturulması için davet edilmiş ve bu davete önemseyerek makale gönderen araştırmacıların makaleleri hakem sürecinden geçerek kapsamlı bir sayı ortaya çıkmıştır.

MTA Kuruluşunun 80. Yıl etkinlikleri kapsamında düzenlenen 80. Yıl Sempozyumu 01-03 Aralık 2015 tarihinde MTA Kültür Sitesi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Nevzat Kavaklı, kurum bünyesinde uzun yıllar genel müdürlük yapmış olan Sadrettin Alpan, üniversitelerimizin rektörleri, birçok Kurumun Genel Müdürleri, yardımcıları, MTA’nın eski Genel Müdürleri, ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşlarından da geniş bir katılım olmuştur. Sempozyum boyunca 20 adet sözlü sunum, 29 adet poster sunum gerçekleştirilmiştir (Şekil 10,11).

Söz konusu etkinlikler kapsamında MTA çalışanları arasında bir makale yarışması düzenlenmiştir. Son 5 yıl içerisinde ulusal ve uluslararası hakemli bilimsel dergilerde yer bilimleri konusunda yer alan ve altı ana bilim dalında yarışan 51 adet makale arasından Maden Yatakları - Jeokimya Anabilim dalında “The effect of column dimensions and size on the results of kinetic column test used for acid mine drainage (AMD) prediction” adlı makalesiyle birinci olan Dr. Güzide Kalyoncu Ergüler, Mineraloji-Petrografi Anabilim Dalında “Geochemistry of mafic dykes from the Southeast Anatolian Ophiolites, Turkey: Implications for an intra-oceanic arc basin system” adlı makalesiyle birinci olan Dr. Kurtuluş Günay, Uygulamalı Jeoloji Anabilim Dalında “Development of expandibility charts for Ankara Kalecik Clay” adlı makalesiyle birinci olan Dr. Ahmet Özgü-

ven, Genel Jeoloji Anabilim Dalında “The East Anatolian Fault: Geometry, segmentation and jog characteristics” adlı makalesiyle birinci olan Doç. Dr. Tamer Yiğit Duman, Paleontoloji Anabilim Dalında “Kiss of death of a hunting fish; trace fossil *Osculichnus labialis* igen. Et isp. Vov. From late Eocene-early Oligocene prodelta sediments of the Mezardere Formation, Thrace Basin, NW Turkey” adlı makalesiyle birinci olan Doç. Dr. Huriye Demircan ve Jeofizik Anabilim Dalında “Assessment of geothermal energy potential by geophysical methods: Nevşehir Region, Central Anatolia” adlı makalesiyle birinci olan Sayın Dr. Alper Kıyak’a plaket ödülleri verilmiştir (Şekil 12).

80. Yıl etkinlikleri kapsamında bir konser düzenlenmiş olup, Sempozyumun ilk gününde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Ankara Radyosu ses sanatçılarından Fatma Nurten Demirkol tarafından dinleyicilere eşsiz bir sanat müziği ziyafeti verilirken, dinleyicilerde şarkılara eşlik etmiştir.

Yine Genel Müdürlüğümüz’ün kuruluşunun 80. yıl etkinlikleri kapsamında bir futbol turnuvası düzenlenmiştir. MTA kapsamında Enerji Hammadde Etüt ve Arama Dairesi Başkanlığı, İdari Ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Tabiat Tarihi Müze Müdürlüğü, Jeofizik Etütleri Dairesi Başkanlığı, Deniz ve Çevre Araştırmaları Dairesi Başkanlığı, Sondaj Dairesi Başkanlığı ile Bilimsel Dokümantasyon ve Tanıtma Dairesi Başkanlığı’nın katılımıyla yedi takım oluşturulmuştur. Turnuva tek devreli lig usulüne uygun olarak 7 Ekim’de başlamıştır. Çeyrek finalde Jeofizik Etütleri Dairesi Başkanlığı-İdari İşler Daire Başkanlığı ile Enerji Hammadde Etüt ve Arama Dairesi Başkanlığı- Tabiat Tarihi Müze Müdürlüğü ile eşleşmiştir Jeofizik Etütleri Dairesi Başkanlığı ve Tabiat Tarihi Müze Müdürlüğü rakiplerini yenerek finale adlarını yazdırmıştır. Çekişmeli geçen final maçından sonra, Tabiat Tarihi Müze Müdürlüğü Jeofizik Etütleri Dairesi Başkanlığını penaltılar sonucunda yenerek kupanın sahibi olmuştur.

Benzer şekilde Kuruluşumuzun 80. Yıl etkinlikleri kapsamında tiyatro etkinliği de düzenlenmiştir. 03.12.2015 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür Hizmetleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde hizmet veren Başkent Tiyatrolarının Gençlik Parkı Kültür Merkezi salonunda sergilediği 2 perdelik “KAÇ BABA KAÇ” komedi oyununa Kurumumuz çalışanları katılmıştır.

Şekil 8- Doç. Dr. Nurullah Hanilçı'nın Misisipi Vadisi Tipi Pb-Zn Ya-takları konferansı.

Şekil 9- Türkiye'de Su Kaynakları Yönetimi ve Su Güvenliği konulu konferansı sunan Prof. Dr. Mehmet Ekmekçi.

Şekil 10- Genel Müdürlüğümüzün unutulmayacak eski genel müdürlerinden Sadrettin Alpan.

Şekil 11- Sempozyumdan görüntüler.

Şekil 12-Makale yarışmasında birinci olan araştırmacılar ve ödülleri.